

PERIÓDICH POLÍTICH VERMELL

-VENTA: 30 exemplars, 1 pesseta; Un número, 5 céntims -Surt a llum los divendres ab tota regularitat -SUSCRIPCIÓ: Espanya, 1 pesseta trimestre; Extranjer, 2.-

¡ALTRA DENUNCIA!

Lo número de la setmana passada nos ha sigut denunciat pel Sr. Fiscal de S. M.

¡Y van VUYT!

Creyém que per nosaltres no s' estroncará aquesta font fins que fassi un miracle Santa Revolució.

LA LAMINA

Allá va la lámina d' aquesta setmana, que s' ha derritit de por al tindre noticia de la nova denuncia.

Un bras gros de Lourdes ofereix 10.000 franchs á qui destapi 'ls ulls dels *cegos que no hi veuen* del enteniment.

Un altre bras de Figueras regala 10.000 pessetas á qui fassi veure 'l blanch negre á la vista clara... dels cervells sencers.

En los detalls s' hi veuen claus d' obrir lo forrellat del cel cubertas de bitllets de banch, eynas de salvar ánimas, etc., etc., que suposém valdrian altra denuncia.

Vostés fassintsen cárrech, que aixis que 'ls fiscals no tingan de cuydarse més que de lladre-gots y altres criminals *que ho siguin*, la donarém á coneixe.

Per avuy... no 'ns toca més que callar.

Lo dilluns d'aquesta setmana, dia 3 de Octubre, feu un any de la inesperada mort de Evaristo Ullastres, editor que fou i un dels fundadors de LA TRAMONTANA. Al dedicar un recort en aquest dia al que sigui en vida liberal y lliure pensador entusiasta, reiterem a sa des fa un any atribulada familia la expressió de nostre sentiment per la perdua del carinyós pare, amant espós y ver amic, desitjant-li el conort del lliure racioni davant dels tan terribles com inevitables fets de la Naturalesa.

110,000 PESSETAS!

[Ara, catòlics, aprofitau la ganga! Un heretge de Figueras, sabedor de que un comerciant de llana francès prometia 10,000 francs a qui provés que 'ls miracles de Lourdes eran falsos, no ha volgut ser menos, y per sa part se juga DEU MIL PESSETAS ab costats y accesorias, que diuen los fiscals quan demanan pena a un periodista, ab qui probi que se 'n fassi un tot sol de verdader.

Las condicions son las següents: Los catòlics mateixos esculliran deu, vint, trenta malalts, ó tants com vulguin; se farán reconeixes per quatre ó cinch metjes entesos, y una vegada reconeguts com incurables de moment, los portaran tots pegats a Lourdes ab professó, ab carril, com vulgan. Allí podran fer tantes quantes ceremonias ó ridiculesas los dongui la gana, baix la vigilancia d' uns quants heretjes, pera que no 's pogues combinar cap piadosa amagada d'ou, y si així 'n curava un sol de tots los portats, perdria 'l lliure-pensador las 10,000 pesetas que previament s' haurian depositats, y ademés se condemnava a las costats y accesorias de ferse catòlic y propagandista acérrim de la miraculosa Lourdesca.

Vais, qué esperan los de la fe pera guanyarse deu mil mistas de pela tot d' un pich, y regalarnos un miracle que 'ns deixi tontos, es a dir, tal com ja son ells!

Aquesta si que 's pot assegurar que si la fessin haurian mort dos ells ab un sol tiro: los quartos y la conversió de molts heretjes.

Y si en cambi no acceptan la aposta del lliure-pensador de Figueras, com es casi segur de que aixís succehirá, qué 'n tindrem de pensar dels miracles de Lourdes?

Poden pensarne 'l que 'n vulguin, que jo renuncio a explicarho, perque 'l fiscal hi tindria que dir.

Y si es possible, desitjem passar uns quants dies sens donarli nova feyna. (Lo devém tindre ja tant marejat!

—Y aixís tanquem del modo que comensarem, dibent:

—[Ara, catòlics, aprofitau la ganga!

LA MORT DE LA PROLETARIA!

(Quina nit més feréstega! Las glevas de neu queyan sense interrupció. Una massa aplomada cubria l' espay. L' humitat era intensa. La gebró penetrava fins al moll dels ossos. Ningú tranzitava per los carrers. Tot estava silenciós. La Naturalesa semblava encogida, com si hagués perdut tota sa forsa y moviment...

[Trista n' era la nit!... Pero més trist n' era encara lo quadro que 's representava en lo aposento d' una casa de las aforsas de ciutat.

Quadro que cap artista podria trasplantar a la tela ab tota la tétrica entonació de la realitat, ab tota la veritat de negrura, ab tota la desgrasadora sublimitat de composició.

Perque 'l art no te pro ciencia pera descriure 's sufriments morals; pera pintar aquestos desgarraments d' una conciencia que pressent un cataclisme, d' un cervell que concibex tots los desastrosos efectes de una mala situació.

Y la que se 'n presenta a nostra vista, es de aquelles que son indescriptibles.

Que un pot explicar la més ó menys be, pera donarne lleugera idea, pero may pera fer coincideix la realitat.

Consta 'l aposento d' una sala y arcosa. Uns calaixera vella, demunt de quina hi han varias ampolletas ab medicaments; una aixra, una tassa esbrocailada, una cullereta petita de metall y una de fusta. També hi ha antich llumet d' oli, únich que dona claror a aquesta pobre habitació.

A un costat de la calaixera un bagul mitj destrossat; a l' altre y en terra una marfagueta en dos coixins y una manta.

Asseguts allí hi ha duas criaturas: una nena de set anys, rossa com un fil d' or, y un nen de cinch.

Abdós tristos y plorosos y ab la mirada fissa a la arcosa: semblan desseparats órfans. Quatre ó cinch cadiras no en gayre bon estat; y dos ó tres quadros descolorits per lo vell; es tot lo que hi ha a la sala.

Apartem las cortinas de percalá que penján d' una canya posada a la part de dins de l' arcosa, y en ella hi veurem sobre un llit de pots y banchs y una marfaga omplena de blat de moro y llansol gruixut de cotó, una pobre dona que está sufrint horriblement: n' es la mare dels noyets.

La cubreix grosser llansol y negra manta y descansa son cap demunt de coal de palla. A l' un costat y altre de llit hi ha una cadira; y assentada a una d' ellas, y vigilant, una velleta vehina.

No se sent en aquesta morada de dolor més brujit que 'l feréshic xisclat de 'l ventitjol que penetra per las esclerxas de las portas, y los esgarriños gomechs de la infelís malalta.

Se necessita tot lo bon temple de la velleta vehina, curtida per la desgracia y sempre animada pe 'l sacrifici, pera que 's tingui la abnegació de perdre las horas de dormir, passantlas allí ahont semblava que sols hi reynés la mort.

Y es que hi han sers tan ben disposats a auxiliar al próxim, que semblan la viva representació de la solidaritat humana.

Desgraciadament avuy no abundan aquestas energías voluntats.

Las dotze acabavan de tocar en lo rellotje del convent de monjas vehí, quant la Antonieta, aixís se deya la malalta, feu una extremitat extraña, obrí desmesuradament sos ulls; y ab veu ronca, pero penetrant, crida:

—[Fills meus, trossos de mas entranyas, ahont sou, veniu, vos vull veure!

—[Mare! [mare!—respongueren aquells nins corrent a abraçar a sa mare.

—Pero qué fas arc?—diu la Roseta, la vehina.—Lo metje ha encarregat molt lo repós; y sino, no sé com ne sortirem.—Per aixó ha receptat aquesta medicina per dormir. Té, prentala... anyadeix donantli.

—[Ay, Rosa! Deixeu-me estar... Comprehch que es inútil tot... Jo 'm sento aquí dins la mort...—exclama la malalta ab gran fatiga senyalant son cor.

—[No 't moris, mareta nostra!... [Jo no vull que 't moris!...—diuen plorant los pobrets nins, abrasantse al coll de sa mare.

—Vamos, vamos, noys, que feu patir més vostra mare. No 's morirà per aixó...—diu la Roseta ab ternura tractant de separarlos.

—No, no vull que me 's treyey, doneume aquest consol; no 'm feu patir més...—respon l' Antonieta.

—Mira, com t' vulguis... per tu farás...—replica la pobre velleta anantse a la sala per amagar algunas llágrimas que no 's poden contenir.

Y pensa entre sí:—Sembla que 'l metje no m' ha enganyat... Aquesta dona 's morirà aquesta nit... No hi val lo dormitori... Aixís com aixís, que tinga aquest goig... [Pobres infantons!... [Quina desgracia!...

—[Fillets meus!...—exclama la mare abrasantlos y petonejantlos ab molta pena.—Ja sé que patiu; pero més patireu encare... preneu paciencia.

—[Ja 'n pendrém, pero no volém que 't moris!...

—[Ay!... bueno; estiguéu tranquils. No 'm moriré... Roseta, ajudeume a posar be aquestas camas que semblan botas... [ay!... aixís, aixís... [Aquest ventre tan gros, que sembla que

hi tingui fieras dins... Doneume alguna cosa que calmi aquest dolor... pero ja!... es tart... Y un desvaneciment li fa tancar los ulls. Los nens la cridan, La Roseta li obra la boca ab forsa y li dona unas gotas que la fan tornar en sí després de alguns moments.

—[Ay!...—exclama la malalta com qui desperta de gran pesadilla; tornantse a los carechs de sa desventurada sort, que per sa desgracia conservava encare 'l coneixement.

—[Mare! [mare!—continúan cridant los noyets com si a forsa de crits y plors li volguessen darli vida...

—[Ay, fillets, que 'n sou de desgraciats!... [y quina pena més gran es la meya tenirvos de deixar!... [Oh, la mort no m' espanta!... Quan va morir vostre pare, ara fa tres anys, [malchida bastida!... per culpa d' aquell mestre de obras... [quin mont!... [Ay! aquestas punxadas al cor, Roseta!... [jo 'm moro, no hi ha reme!...

—[Calmat, Antonieta, ja 's passarà!... Té, unas gotetes més que 't reanimaran.

—[Ja no hi pot res... [fills de mas entranyas! abraçeu-me... aixís... aixó 'm consola més... no ploréu!... Per culpa d' aquell bandoler, varem perdre lo millor apoyo. Jo per pujar aquesta canaleta, vaig haver de treballar dia y nit rentant, fregant rajolas, cusint... qué sé jo lo que he hagut de fer... y gracias a qu' aquesta desesperada vida, sempre damunt la mullena... he contrat aquesta enfermetat que 'm rosega... [ay!... que tant me fa patir...

—Pero, deixeu corre, no 't cansis,—diu la Roseta...—[Pro que ho sabem!...

—Y aquestas pobres criaturas,—segueix cada vegada ab més pena la malalta, com si no fes cas de lo que li diuen,—[qué será d' ells!... [quin càstich haurán comés perque 's hagin de veure abandonadas!...

—[Mare, mareta, no diguis aixó!—exclaman los infantons.

—[La Roseta, que ho faria de bona gana no pot menjar; los altres vehins tampoch poden fer res... parents... no més ne coneix de pobres y están lluny... [Ay, angeles, que patireu!... L' un anirà a l' Hospici, com si ho vejes. L' altre la noya, al convent d' aquí dalt, y gracias... [Malehit mont! que valdria més!...

L' esforç que fa la malalta es horrible; ardent suhor corre per son front; lo cap se n' hi en va; gira 's ulls en blanch... La Roseta intenta reanimarla altra volta, retentantse las ganas de plorar... Los nens ja casi no ploran; han entes la terrible realitat de la mort y estant com mitj petrificats... sa juveneta imaginació adquireix una forsa desconeguda devant d' aquest imponent espectacle que 's aterroritza.

Per fi torna a obrir los ulls aquells desventurada; y sense fer cas de quan li diuen y pregan, continúa d' aquesta manera, com discurrint automàticament:

—Lo carinyó s' haurá apartat de vosaltres... Hermanos ó monjas, vos pegaràn sense compassió; tindreu mall d' ulls; patireu fret y gana... y si no 's creyey en tot a aquells, que no poden saber lo que es amor de mare, [ay pobrets!... [ay pobrets fillets!...

—[Mare! [mare!... [no 't moris!...

—No tingueu por, la Roseta ja s' en cuidará de vosaltres; [ay, Roseta!...

—Sí, dona... pero no veus que fas patir aquestas criaturas!... no diguis res... Veu, ja hi torném!...

Fort sacudiment nerviós rendeix a la agonizant, y torna a quedar com morta... espuma sanguinosa se veu en sos llabis... Los cuidados de la Roseta encara li allargan la vida per curts moments... La veu se torna molt fosca y aspre... L' abatiment es complet. A poch torna a enfrahonar entrecortada, com desvariejant:

—La noya... se posará a servir... y l' amo... [ladre! lo mateix que a ma germana... [infame!... [no hi ha qui... li pegui un tiro!... [ay!... [noy!... sí... en lo barco... pobret...]

Ab un esforç suprém, no deixantla la Roseta s' incorpora un xich, y ab un crit horrible, ronch, fúnebre, diu:

—Fills... meus!... ja... dios!... [Ro... sa!... Fa ademant d' entregarli sos fills...

—[Ma... le... hit... mont!... Y cau en son llit rigid.

[Es morta la proletaria! [L' ha mort la societat! [Malehida sigui!

xa, y ha acordat gastar-les totes en quatre escol- las públiques, dues per noys y altres dues per noyas

Madroñera té uns 3,500 habitants. Quan podrà Barcelona fer la competència a tals poblets de mala mort? Aquí tot ho gastem en donar llustre a certes benemérites patilles.

A Granada s'ha obert una informació pera averiguar que hi ha en materia d' una agencia que proporciona empleos públics pagant.

Autormació pera averiguar timos d' oficina pública.

Ni l' dia del judici se n' haurà averiguat res.

S' ha sobressehit a Cádiz la causa formada contra El Manifiesto pels abusos denunciats del Sr. Zabalza mentres fou governador civil. Així dons clarament la rahó al periòdic. ¿Qué diuhen? ¿si s' castiga al ex-gobernador? ¿ignocents!

Dónquise per ben satisfets de que sos abusos no hagin ocasionat lo presi-ri de cap periòdista.

Tal es la llibertat que avuy disfrutem.

Prop de nou mil duros s' han quedat a deure durant l' any econòmic passat, als mestres de la provincia de Girona.

Seguint aquesta proporció en las demés provincias, resultarà que a Espanya en un any se han quedat a deure prop de mij milió de duros als mestres de primera ensenyansa.

Ja no es estrany, donchs, que s' fassin novas plassas de toros.

Ni que la monarquia s' aguantí y en Cánovas confihi tornar a ser poder.

Com que ja vivim en la terra dels impossibles.

En los exàmens que en los dos darrers diuenys tingueren lloch en lo colégi Gutenberg de la dreta del Ensanche, carrer del Concill de Cent, 434, baixos, tots los alumnes quedaren bastant bé, sobresurtintne alguns, en las assignaturas de Lectura, Escritura, Idiomas, Solbitant, Historia, Gramática, Aritmética, Solifeig, Geografía y Geometria, habenthi exposats molts dibuixos fets pels alumnes y bonichs y variats treballs de ganxet y de brodats per las alumnas.

També alguns noyets recitaren poesias y pronunciaren discursos ab molta soltura, repartintse luego ls premis conforme a sos mereixements.

La concurrencia a presenciar tals exàmens fou numerosa, y sorti altament complacuda dels adelantos que fan tant noys com noyas, educats en lo sistema purament racionalista.

Nostre aplauso als professors y sostenidors d' aquella escola.

Al fi sabem per ara quin dia fa boda l' se-nyor Cánovas.

Si l' calendari polític no menteix, lo dia 20 d' Octubre donarà l' cop a Madrid.

¡Ay! Jo voldria que s' trobés molt felís en sa nova vida.

Tant felís, que no pensés més en volnern fer felissos a nosaltres.

Los partits polítichs comensan a escalfarse en arribant lo fret.

Y com lo fret obra la gana, tots miran l' olla del presupost més que un enamorat a sa promesa.

A Madrid ja no tan sols los partits d' oposició, sino tots los discrepans fusionistas, somian en ser aviat ministres, directores, gobernadors ó serenos.

La patria seva va perdent la calor, y se desesperan si no poden rosegat lo rosegó nacional.

Diuhen que s' ha aixecat una partida en Despenaperros.

Si s' aixecan partidas, no serán gossos lo que se despenjien.

Sino governs.

Y l' rastre.

Se parla de que l' Govern ha pres precau- cions a Valencia.

Home, jo a casa n' prenc cada dia. Y crech que seré per la mateixa causa. ¡Es tant també lo que ns deu lo govern!

Ha vingut a visitar-nos lo germá de nostra reina, y ls espanyols li havem donat un ban- quet d' honor.

Ja ho entench. Deuria ser pera que prenguéss asiento de- munt nostre.

¡QUAN NO S' POT SE VOL!

Y quan se t' fa rebutia.

Ja t' volia y t' estimava, mes no t' volia a dir; ja plorava, y llanyava, nina, pensava que m' estimaves tu a mi. Si ho hagües sabut, nina, ans de partir tant mon cor, ja desista de tan gorg lo mris estimata a tos peus hauria mort. Mes avuy que tu delitas ab amor per veni' ab mi, y sospiras y obertament sempre m' miras y fins crech te fag glos! son amor no pot soprar-me porque pera mi ja es vell, ni alegrarme ja no pot... ni interessarme porque ja no faig cas d' ell.

Ja se sab, nina hermosa, l' home sempre, tarantot, rebutia qualsevol cosa que pot lográ ab mi enginyosa, y desista l' que no pot.

JOAQUIN AIXÉ R.

Deya l' altre dia un predicador a la Mercé que es una llàstima que s' emplehin avuy tants diners en cosas innecessarias, y en cambi la reina del cel no te be la casa per falta de recur- sos.

Te molta rahó aquell pare predicayre. Es del tot innessari mantenir lo clero, enviar diners el papa, fer dir missas y tantas altres. Y en quant a la Mare de Deu, me dono. Aixis que s' provi que necessita algo... Que se li dongui.

Lo rosari de la Aurora s' ha manifestat a Va- lencia altra volta tal qual es.

Una pluja de pedras y patatas ha destornillat la ceremonia, passant tres devots a curarse la devoció a la casa de socorro.

No sé qui ls fa anar a tals funcions sense una ampolla d' àrnica.

Devot aixis previngut valdria per dos ro- saris.

Dijous de la setmana passada hi havia festa religiosa a la iglesia de Molins de Rey.

Un predicador de Barcelona va anarhi a fer las feynas del sermó y... ¡llets de tretze! en lloch d' alabar als seus se dedicá a agraviar als altres, y tant al viu va ferho dibent pestes dels liberals, escolas laicas y demés institucions

anti-llançades, que l' auditori s' escandalisá fins al extrém que un subjecte molt conegut y apre- ciat en aquella vila cridés al reverent:

—Aixó que diu es mentida.

Lo reverent contestá llavors més furios encara, y dins de la iglesia se promogué un esbalot que ni a la plassa de toros.

Lo rector tingué de fer baixar de la trona al predicayre, obrant sòntament, puig de lo contrari lo saynete hauria acabat en drama.

¡Ay! Al tenir noticia de tals funcions, casi m' sentí penedit de no anar per las iglesias.

Un capellán de Bellvey esbalotó lo galli- ner mistich lo dia 30 de Setembre, perquè un aixotets no s' havian tret la gotra al passar la creu d' un enterro.

¿Que pitjor creu que tenir d' aguantar y man- tindre a tan negre baladre!

En una correspondencia de Tarrasa nos ex- plican una llarga conversa de dues beyatas viudas, que estan embadalidas parlant de mos- sen Jepet.

Ja veurán, cadascú busca lo que li convé. Y si l' reverent no te prou foras per sos compromisos, que se l' rifin.

XARADA

Lo que es bo n' es de segü

ba;

d' article neutre s' compon

argom;

adjectiu potenciau es

tres.

Si encara no t' has comprés,

lector, rumia una zòna,

y veurás un nom de dona

en prima segona tres.

MISTER TARD

CONVERSA

—¿Que sabs ahont marxa l' Amat?

—A Roma a mi m' varen dir.

—Donchs noy, t' han ben enganyat.

Eli mateix va dir-me ahí

que marxa demá al matí

al poble ja anomenat.

J. PRATS N.

TERS DE SILABAS

Substituir los pichs ab lletres que, llegidas horitzontal y verticalment, digan: la primera ratlla, una bestia de prohib per las personas; la segona, lo nom d' una farina, y la tercera, un nom d' home.

ROS N' OLOT

GEROGLIFICH

LO LO

LO LO

PTS P. COLER

SOLUCIONS

A LAS CATORZES DEL NÚMERO PASAT

ANADRAMA: — Crema. Creama. Logogrifo numérico: — Camilla. Colom. Coco. Col. Ca. C.

Gerooglifich: — Per magranas un magraner.

Barcelona.—Tipografia LA ACADEMIA, Bonda de la Universitat, 4

CORRESPONDENCIA DE REDACCION

Ruch Guixé (de Pedrell): Dónquise son nom y direc- ción y t' acceptarem per corresponçal.—C. Vidal: La por- sia no acaba d' estar prou bé. Si passa per aquesta re- dacció nos enteraria d' alguns cosa que m' convé del seu public.—J. Ventosa: Té l' defecte de ser massa llargh.—J. Esquivas: Es defectuosa en lo desenroll.

S' insertaran to' a cas tot lo que han enviat los ciuda- dans J. Starretas; Jep Tarragoní; Un Baxi; Bassó; S. Urgellés; A. Roselló; Tostitran; T. M.

S' insertaran algo de tot lo que envian los següents: Bori-Bori; C. Felty; Sarrón de R.; P. R. de Olot; Un de la Vall d' Arac; J. Carro; P. Juanet; R. R.; B. Llori y Grau; J. G.; J. Abril; X. Arritortari; A. Garcia; Do- mingo Barrera; A. Pallás; E. Sala; Pils y Pardo; Sim- pson; Tarragoní; E. Climent; J. G. M.; T. Llamanyá; J. Tortadella y S.; Saurí; Tranquil de Ros; A. Camps; R. F.; J. Verges; J. Prats; Un Papeler; C. Soler; Miste- ret Camélich; M. Roca; J. Berba; Fill de la mare; Mister Tard; Noy de Capriccio; Bené; Noy Cato; J. Morri; Cas- timir d' Esparguinar; J. Badia; Esquivas-Carlin; Joan G. Moveras; Ortegó; Un Indio; Socio del Niño; J. Ber- qué; Un Mensajal; Xcolatier; P. Colós; Frazco de Gracia; S. G.; Un Pelón; Nas Estrany; J. E.; Llàstich; (Signat).